

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

09.00 – 17.15 часова / Културни центар Новог Сада (Велика сала)

17. Међународни симпозијум позоришних критичара и театролога

Тема: Позориште и политичка коректност

11.00 часова / Такмичарска селекција

Округли сто: Било једном у Новом Саду

12.00 часова (после Округлог стола критике) / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

Дани књиге

Промоција позоришних издања

Живадин Митровић „Герослав Зарић Гера – Чаробњак сцене“ (ЈП Службени гласник, 2024)

Учествује Александар Милосављевић, приређивач

Милош Латинковић „Између змаја и његовог гнева“ (Стеријино позорје, 2024)

Учествују: Милош Латинковић, Александар Милосављевић и Ружа Перуновић

„Сцена“, часопис за позоришну уметност

Учествују уредници часописа

Предраг Јакшић „Мотив самоубиства у драмском стваралаштву Биљане Србљановић“

(Стеријино позорје, 2023)

Учествују: Предраг Јакшић, Миливоје Млађеновић и Ружа Перуновић

13.30 часова / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

Суба – Музика за сцену

Промоција позоришне музике Митра Суботића Субе

Продукција: Фондација „Митар Суботић Суба“

17.00 часова / Биоскоп „Арена синеплекс“

Филмски кругови – селекција документарних филмова са простора бивше Југославије

El Shatt – нацрт за утопију (аутор Иван Рамљак)

18.00 часова / Новосадско позориште / Újvidéki Színház

Тактилне сценографије (Додирни речи)

Отварање изложбе студената основних студија Сценске архитектуре, технике и дизајна

Организатори: Удружење грађана РеАктор и Одсек за уметност и дизајн, Департман за

архитектуру и урбанизам Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду

20.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“

Такмичарска селекција

МАЛИ РАТОВИ И КАБИНЕ ЗАРЕ

Текст: Вида Давидовић

Режија: Ивица Буљан

Народно позориште Републике Српске Бања Лука (Република Српска, БиХ)

Драматург: РОБЕРТ ВАЛТЛ

Сценографија: АЛЕКСАНДАР ДЕНИЋ

Костимографија: АНА САВИЋ ГЕЦАН

Музика: ПЕТАР БИЛБИЈА

Дизајн светла: СОНДА ТРИНАЈСТ

Видео: ТОНИ СОПРАНО МЕНЕГЛЕЈТЕ

Лектор: НАТАША КЕЦМАН

Улоге

Лица из прошлости:

Мала – лијепа као из бајке: АНЂЕЛА ТАСИЋ

Мама – у пролазу, али не баш: НИКОЛИНА ФРИГАНОВИЋ

Брат – који је сродна душа: СЕНАД МИЛАНОВИЋ

Непожељна – најбоља другарица, изгнаница као што јој име каже: НАТАША ПЕРИЋ

Мушкарац – који је ту да вријеме брже прође: АНАНДО ЧЕНИЋ

Лица из садашњости:

Мала – друга мала, плеше као из бајке: АНЂЕЛА РАКОЧЕВИЋ

Мама – која је мала из прве приче: НАТАША ИВАНЧЕВИЋ

Други – који је сродна душа: ЖЕЉКО ЕРКИЋ

Рекси – најбољи друг, анорексија: МИЛОШ ДРЉАЧА

Мушкарац – који је ту да вријеме брже прође: МИЛОШ ЋЕБИЋ

Представа траје 1 сат и 30 минута.

ОТВОРЕНО 69. СТЕРИЈИНО ПОЗОРЈЕ

Прича о позоришту, Позорју и сусретима

Музички колаж композиција у изведби гудачког квартета оркестра СНП и црвени тепих прострт преко улазних степеница били су и ове године добродошлица на Стеријино позорје, 69. по реду.

Недвојбено је да су представе и све што се у данима пред нама, све до 3. јуна колико траје фестивал, дешава на Позорју, најважнији догађаји у години за све људе везане за театар и овај фестивал. Али на том трону најважнијег, тик до представе, уверени да делимо мишљење свих позоријанаца, усуђујемо се рећи – стоје СУСРЕТИ. Сусрети чекани читаву годину!

У том знаку и ове су године почеле Игре, узбуђење је нескривено и сви су на ногама – протагонисти представа, публика, студенти академија уметности, учесници многобројних пратећих програма, стари и нови позоришни зналци и сладокусици, пријатељи и колеге диљем наше земље и ех YU...

Сви који су се сусрели, подједнако стари стеријанци као и они који су синоћ први пут били на Стеријиним позорју, сасвим сигурно верују у емотивну поруку глумца Горана Шушљика, који је свечаном беседом отворио Игре, и рекао да је уверен да ће се и „следеће вечери након судњег дана догодити позоришна представа... Барем један глумац ће ходати сценом, и барем један ће га гледалац посматрати“. Јер, једном позоришном представом „може да се исприча прича о свим људима, од постанка света до његовог краја“. Зато Позорје, зато СУСРЕТИ.

Завесу овогодишњег Фестивала подигао је ансамбл Новосадског позоришта представом у такмичарској селекцији *Било једном у Новом Саду* по тексту и у режији Андраша Урбана. Историја Новог Сада испричана је кроз историју ове театарске куће, или пак обрнуто, али свакако, судећи по реакцији публике и овацијама – у великом стилу!

Пред публиком и жиријем ће, по избору селекторке фестивала др Ане Тасић, театаролошкиње и позоришне критичарке, у такмичарском програму, под мотом „(Пост)апокалиптичне

светлости позорница“, бити изведено седам представа из земље и региона, и три у међународној селекцији „Кругови“.

И ове године врло су богати пратећи програми Стеријиног позорја: Дани књиге представиће чак 14 издања Стеријиног позорја и других издавача театарске литературе; Међународни симпозијумом позоришних критичара и театаролога, многобројне изложбе, сусрети, Позорје младих...

Круговима документарног филма, по избору селектора, новинара Александра Рељића у новосадском биоскопу „Арена“ биће приказано седам дугометражних документарних филмова. У овој ревијалној селекцији на најбољи начин ће се приказати тенденције у документарном филму које се баве темама из некадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, са освртом на актуелни друштвено-политички, економски и културни контекст постјугословенског простора.

Завеса Стеријиног позорја спустиће се 3. јуна проглашењем и уручењем Стеријиних награда и програмом у част награђених под насловом „Боја ноћи“, у коме ће глумци певати филмску музику.

Бранислава Опрановић

Такмичарска селекција

МАЛИ РАТОВИ И КАБИНЕ ЗАРЕ

ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРКЕ

МАЛИ РАТОВИ И КАБИНЕ ЗАРЕ, текст Вида Давидовић, редитељ Ивица Буљан, копродукција Народна позоришта Републике Српске, Бања Лука (Босна и Херцеговина – Република Српска) и Стеријино позорје (Србија)

Веома вредна, стилски особена драма Вида Давидовић, у фрагментарној форми, кроз преплитање временских токова, у предратном и послератном времену, бритким, сочним и поетски пробојним језиком, поставља важне теме (пост)ратних траума, суочавања са губитком ближњих, генерацијских сукоба, емиграције, усамљености, али и (зло)употребе сексуалности, телесности. Битно се отвара и проблем анорексије, као пројекције жеље да се остане вечно млад, да се избрише сексуалност, или да се живи на ризичној граници са укидањем живота. Стилизована радња се одвија на симболички ефектно и интригантно дизајнираној позорници, одређеној препознатљивим Денићевим ироничним стилем, (анти)рекламама и дискретним видео пројекцијама, и сламом по којој ликови вишезначно ходају, леже, порађају се, постоје, аскетски или налик животињама. Костимографска решења Ане Савић Геџан такође битно оживљавају визуелни план игре, врло разгранатим, благо кичастим решењима која разбуктавају магију младалачког заноса. Редитељ Буљан радњу води себи својственим језиком наглашене сензуалности, киптеће енергије и поетске стилизације, који аутентично сценски отелотворује сећања на трауме и истовремене жеље да се живи као да стварност не постоји. Као у песми Белог Дугмета „Ђирибирибела“, чији стихови постају сламке спаса ликовима, ухваћенима у вртлозима ратова, политичких и личних.

Ана Тасић

Фото: З. Дејановић

ЕКС ЛИБРИС

МАЛА: Видјећеш, бато, ако се некад одселимо на приморје ја ћу бити још њежнија и носићу ове мамине бијеле хаљине прошаране цвјетићима. За сад, док смо овдје гдје јесмо, сасвим је кул да будем њежна колико могу и у фармеркама.

БРАТ: Кад се вратим из рата отићи ћемо на приморје.

МАМА: Нећеш ти мени у рат.

МАЛА: Рата неће бити. Има још толико журки на које треба ић'.

МАМА: Рата ће бити јер га увијек буде. Само то неће бити моји ратови, а ни ратови мог сина.

БРАТ: Сви ратови су наши ратови.

МАМА: Ратови су увијек туђи. Ја сам била мала кад је био онај, па га не памтим. Али сјећам се да од тога нико ништа није добио.

БРАТ: Добио је слободу. Могао бих сједити овдје са сестром у фармерицама која купује сладоледе и мајком која вазда нешто ронца у бијелој измаглици од куће док се осваја слобода и шта бих онда био? Рећи ћу ти - био бих дебил.

МАЛА: Мени се чини да ти само хоћеш бит' дјелом екипе.. Цијели комшилук иде, а ви сте се сви играли рата кад сте били мали. Израдио би рају кад не би отишао.

МАМА: Због раје се не гине.

(Вида Давидовић, *Мали рајови и кабине Заре*)

СПИСАТЕЉИЦА

Вида Давидовић
(Источно Сарајево, 1998)

Драмска списатељица и сценаристкиња рођена у Источно Сарајево. Ауторка је комада *Бруклин и мачке у конџејнерима*, *Прославе* и *Црна овца*. Сценаристкиња филмова *Мајшур*, *Ребра*, *Беле раге* и *Срце* у режији Гвоздена Илића и филма *Ураменима* у режији Таре Гајовић. Лауреаткиња је конкурса Стеријиног позорја за оригинални домаћи драмски текст за 2021/22. годину са комадом *Мали рајови и кабине Заре*. Њене драме изводе се у Србији и Босни и Херцеговини. Претежно је интересују теме односа жене према телесности, одрастању и трауми. *Мучнина: о неограсњању* је њен први роман. Живи и ради у Београду.

РЕДИТЕЉ

Ивица Буљан
(Сињ, 1965)

Дипломирао је француски језик и компаративну књижевност на Универзитету у Загребу. Радио је као позоришни критичар, а режира

од 1995. када је у Љубљани инсценирао *Име на врху језика* Паскала Кињара. Постављао је текстове Цветајеве, Пазолинија, Хенрија Милера, Валсера, Елфриде Јелинек, Крлеже, Гилберта, Киша, те савремених аутора Шоваговића, Иване Сајко, Месарића, Дубравке Угрешић, Каракаша, Оље Савичевић-Иванчевић, Војновића, Тене Штивичић. Режирао је у Словенији, САД, Немачкој, Француској, Италији, Мађарској, Португалу, Белгији, Русији, Црној Гори, Обали Слоноваче и Србији.

Био је управник Дrame Хрватског народног казалишта у Сплиту од 1998. до 2001. Саоснивач Мини театра у Љубљани и Фестивала светског казалишта у Загребу. Добитник више Борштникових награда, Стеријине награде, Вјесникове награде „Дубравко Дујшин“, награда „Бранко Гавела“, „Петар Бречић“, медаље града Хаване као и највишег признања Републике Словеније на подручју уметности, награде „Прешернове закладе“. Носилац је Одликовања витеза реда уметности и књижевности Владе Републике Француске. Од 2014. до 2022. био је управник Дrame Хрватског народног казалишта у Загребу.

КРИТИКА

Крај митског и дочек армагедона

Тотални рат је свуда око нас, и ми смо у њему. Није то само онај између држава, нуклеарних сила и цивилизација, већ је и онај у оквиру нашег микрокосмоса – свакодневни однос према друштву, његовим структурама и појавама. Појединац рат води на свим фронтима и то преваходно за економско-техничку рационализацију живота. Управо такву рационализацију нам диктирају капиталистички центри моћи, управљачи из таме, који само својом сијенком демонстрирају моћ, што је основни принцип не само у политици већ и у свакодневном животу.

Премијера у кишном граду који је већ и тада, почетком марта, мирисао на рано расцвјетале лобелије и покошену траву, била је масовно пропраћена изненађујуће старијом публиком. Први утисак, без размишљања и деконструисања ликова, јесте да је Бургтеатар дошао у Бањалуку, или је ипак, када у цјелини сагледате представу, *Босна* дошла у европска позоришта. Европа данас, преплављена самоуништењем и nihilизмом,

неограничено перпетуира *Гогоа* или *Данџионову смрт*, нешто што је код нас давно превазиђено, осим за еврофиле који чекају интегрисање. Али оно што никад неће бити плусквам-перфекат на подручју на којем опстаје Република Српска јесте трансгенерацијска траума коју осјећамо тако прецизно и јасно, као да и није прешла са потоње генерације на нас. Управо о томе размишља млада Вида Давидовић која у представи ситуира двије сцене – рата у Босни и рата у кабини Заре (...)

Срђан Радановић (*Ојсеї*, 29. март 2024)

У Босни Едип и даље живи

(...) Представа *Мали рајшови* и *кабине* Заре кроз четрнаест призора – а сваки се отвара тим универзалним кључем: „...некада давно, иза седам гора и седам мора...”, води нас управо кроз све те наше мале ратове које свакодневно водимо, а за нас их, на позорници, воде јунаци драме, настоје нас суочити са поразима и побједама, које је често тако тешко разликовати, и побједи и порази често су тек замке које прекасно препознајемо, уловљени и ухваћени не схваћамо да смо ловина, а не ловци – но без обзира на све не предајемо се, настојимо побиједити и Друге и Себе. Јер, како нас поучава списатељица: „Ова драма је могућност васкрсења за све које прогањају духови прошлости и за све оне који воде невидљиве фронтве пред огледалима. Написала сам је за своју породицу, коју сам имала прилику да упознам, јер је преживјела. Написала сам је и за ону коју нисам имала прилику да упознам, јер је страдала на фронтвима, којим више нико не памти име, прије него што сам се родила. Написала сам је, наравно, и за себе, с надом да ћу једном опростити себи ратове које сам бирала и који су ми били наметнути...”

Два сегмента представе, два временска тунела кроз која нас воде антијунаци, лица из прошлости и лица из садашњости, како их сама ауторица назива, носи врло добро склопљен глумачки ансамбл – стара гарда и практично још студенти. Мала, средишњи лик, било из прошлости или садашњости, рола је што је носе студентике четврте године Глуме у класи професора Жељка Митровића: Анђела Тасић, „лијепа као из бајке”, она долази из прошлости, и Анђела Ракочевић, која „плеше као из бајке”, она репрезентира садашњост – на њима, добрим дијелом, почива све што се збива на позорници, око њих се воде ти неки њихови, али и наши „мали

ратови”, уз њих ту су и студенти Милош Ђебић, са исте класе, али и Милош Дрљача, студент друге године Глуме у класи професорице Елене Костић Трепетове. Улоге двије Маме, некад и сад, тумаче Николина Фригановић и Наташа Иванчевић, у том тиму врских глумаца и глумица НПРС-а такођер су Сенад Милановић као Брат, Наташа Перић, Непожелна, Анандо Ченић и Жељко Еркић. Сурадња оба дијела ансамбла функционира примјерно, Ивица Буљан зна како умирити и уобличити тај разнородни жамор гласова, али и препознати врло различите приступе у третману покрета, тијела и довести их до тачке да дјелују као складна цјелина.

Често он прибјегава врло наглашеном музичком покривању читавих призора или фрагмената представе, прераде су то или дораде хитова стране или домаће гласбене сцене, млађа позоришна публика свакако ће му на томе бити захвална. Но, притом се неминовно губи оно највредније на чему почива читава грађбена конструкција комада: његов врло изражен, али и врло вјешто у причу уткан поетски траг којим ходи антихероји Вида Давидовић а да при том нимало не прекривају све друге вриједности тог врло добро „скројеног” драмског рукописа пониклог негдје у сновитим предјелима бајке, преурежене зачудним ефектима апсурда, упадима грубе и сурове стварности у којој, као и ликови на сцени, и сами живимо.

Рекао би драматург Роберт Валтл: „У *Малим рајшовима* и *кабинама* Заре Вида Давидовић суочава се с исконским питањем задаће драме: драма је изострено око будности и пророчанства лишеног месијанског морализирања”. А о тој спони са ратом, о тој копчи која веже вријеме бајке и вријеме испред или иза обзора бајке, овисно гдје се налазимо у даном тренутку, Вида Давидовић, у једном разговору уочи праизведбе, рећи ће: „Поанта је да се рат никада није завршио јер проблеми који су иза њега остали у друштву нису зацијељени тако да се може кренути даље. Едип није прогнан из Тебе, у Босни Едип и даље живи. Тај хибрис није потпуно завршен и док год се не успије затворити тај својеврсни антички циклус, не могу се завршити ни све пошасте које из тога произлазе на овом свијету. Није стављена тачка на крвопролиће...”

Младен Бићанић
(*Ослобођење*, 20. март 2024)

ИНТЕРВЈУ

Терезија Фигура

глумица у представи
„Било једном у
Новом Саду“

НЕМА ВИШЕ МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМА
КОЈИ ОПЛЕМЕЊУЈЕ

Глумица Терезија Фигура игра у представи *Било једном у Новом Саду* Новосадског позоришта/ Újvidéki Színház, која је отворила овогодишње Позорје. О томе шта је било, шта јесте и шта би могло да буде, под условом да и од нас нешто буде, говорила је за позоријански Билтен...

Шта је то било једном у Новом Саду: ако се не може укратко рећи шта је све било, онда шта је било – а важно је не заборавити?

Био је мултикултурализам! Мултикултурализам који обогаћује, додаје вредност, охрабрује, оснажује, доводи до веома значајних, инспиративних разговора. Тог мултикултурализма, нажалост, одавно нема.

Шта је сада важно у Новом Саду? А шта мислиш да ће бити важно у будућности? Је ли то важно исто кроз време, или се мења?

Мислим да важност нечега у једном граду који расте, који је израстао ван својих граница, треба да се мења, и заиста се мења временом. Мада, не увек боље. Све више примећујем да површне ствари постају важне: примитивизам постаје број један начин понашања, јер је то ин, а људскост и емпатија су некако нестале.

Шта замераш Новом Саду у људском, а шта у уметничком смислу? Је ли то одвојиво од политичког?

Можда највише замерам што се све мање улаже у културу. Првенствено мислим на финансијску помоћ која се умањује свим уметничким, културним програмима, а публике и даље има. Штавише. Много младих људи срећем и у позоришту, и по галеријама, концертима.

Како је настајала ова представа?

Представа је првенствено инспирисана нашим разговорима о позоришту, шта је глумац, шта је добро позориште, шта то вучемо из прошлости позоришта, шта је од тога добро, кори-

сно и данас... Много и дуго смо разговарали с редитељем, а закључци тих разговора utkани су у нашу представу.

Од глумаца Ујвидекија увек се очекује неко чудо. Је ли то оптерећење?

Мислим да није. Постајеш глумац с намером да стално напредујеш, развијаш се и сасвим је нормално очекивати – такорећи – „чудо“. Ако не дајеш сто одсто себе на сцени, ако се и ти сам не мењаш како године пролазе, онда нешто шкрипи. Мислим да ми у Ујвидекију имамо тај „сафт“ који једноставно функционише.

Говоре ли се у позоришту праве ствари или се нешто и прегућује?

Мислим да би требало још више говорити о неким стварима. Ангажовано позориште је, по мени, врста позоришта која у данашње време веродостојно и приговара и убеђује каже истину, обраћа пажњу на занемарене теме у друштву.

Недавно је у Новом Саду одржана трибина чији је закључак био да млади у позоришту траже утеху. При томе су навели да воле да гледају представе попут *Небеској одрега* и *Неојланџе*, нпр. Шта то говори о нама, о нашем друштву?

Сасвим сигурно говори да смо као друштво пустили руку омладини, а она је тако жељно очекује. Заказали смо као родитељи. Млади су изузетно интелигентни, али их ми као друштво инфантилизујемо.

Шта у позоришту траже они који више нису млади?

Они траже забаву, уметнички дојам, катарзу – по сваку цену.

Фото: Б. Лучић

Како разумеш мото фестивала „(Пост)апокалиптичне светлости позорнице“? И хоће ли позориште почети људима да даје наду, кад им је већ стваран живот нигде не отвара? Већ се увелико говори о потреби радикалног оптимизма који би спасио свет, што можда исто јесте нека врста капиталистичког брендирања, па ипак...

Позориште никада није престало да даје наду. Времена су постапокалиптична, па какво другачије би било позориште? Ту не мислим на сценски, постапокалиптични дизајн, него на сам живот који нас окружује. Позориште је увек нека врста утехе и наде, мотке на коју се можеш наслонити и у најгрознијим временима.

Снежана Милетић

Емина Елор

глумица у представи
„Било једном у Новом
Саду“

СВЕТ СЕ МЕЊА, САМИМ ТИМ И ПОЗОРИШТЕ

Емина Елор за Билтен говори о свету у коме живимо, где фрактале који га чине покушавамо да уклопимо у приповест, о доласку Андраша Урбана у Новосадско позориште, односу публике и глумаца, публике и позоришта које може бити спасоносно у свету који језди у прастарим нерешеним конфликтима.

Представа *Било једном у Новом Саду* говори пре свега о позоришту, о односу публике и представе, публике и глумаца.

Ово се припемало за наш позоришни рођендан, за педесет година постојања и рада Новосадског позоришта, а тако велики јубилеј ваља прославити. Родила се представа која говори о нашим животима са позориштем и у позоришту. Она се бави не само животом глумца него и животом гледаоца, бави се тим позицијама и пита се како је коме? Како је бити на сцени или на другој страни, уопште представа пропитује позицију уметника данас.

Како је ти видиш?

Мало се променила моја амбиција, то хтење да се прави позориште. Живот доноси своје приоритете, све флукутира и мења се. И даље волим свој посао, али сада имам и друге приоритете.

Добро, то је и зрелост.

Могуће, у септембру славим двадесет година рада у Новосадском позоришту, тако да је ова година округла и за Новосадско позориште и за мене (смех). За мене данас бити уметник не значи исто као пре двадесет година, а околности су горе.

Преткорпоративно смо друштво, без великог фокуса на културу, док свет прати логику профита. Жимо животе који су далеко од целовитих, напротив, фрагментарни су.

Тако је, свет се мења, друштво се мења, самим тим и позориште. Хтели или не, морамо да пратимо и трендове и путању којом свет иде, иако се мени не свиђа тај правац.

Шта нас може сачувати?

Однос позоришта и публике, то је вечно, ^{www.razvoj.gov.rs} у развоју свака је присутна. Некад гори, некад тиња, али ту је.

Како се осећаш када си у публици?

Нама глумцима је, мислим, теже кад смо у публици, јер имамо толико сензора, више захтева у односу на оно што видимо, не може ме толико изненадити представа, јер гледајући сцену, видим и иза кулиса... Можда то хирурзи могу, да кад погледају човека виде шта је изнутра. Имам осећај да као глумица другачије гледам представу.

Димитрије Коканов је у разговору који смо водили поводом Стеријине награде рекао да позориште живи као што човек живи.

Сигурно, позориште има своје периоде тинејџерских година, затим сазревања... али свакако и позоришту требају промене. И ја сам чекала промену која се десила у Новосадском позоришту, промену управника, долазак Андраша Урбана. Сматрам да је Урбан човек који изврсно уме да опипа пулс и гледалаца и ансамбла, има јако добар инстинкт. Он је уметник у сваком смислу те речи. Верујем да му није лако бити директор, на крају то није једноставан задатак, држати све на окупу, све под контролом, опипати пулс ансамбла, одговарати и публици и свом тиму, граду који нас финансира... пуно тога треба задовољити. Мислим да је правац који позориште добија доласком Урбана изврстан, нешто што одавно треба позоришту. Да се раздрма и да пробуди нашу публику, публику Новосадског позоришта, чини ми се да смо је мало изгубили и сада се враћа.

Ово је представа коју си радила после три године паузе.

Нисам имала премијеру три године, али сматрам да је глума нешто што се не може заборавити, као с бициклом, ако научиш једном да га возиш, онда то не заборављаш. Сваки процес значи смештање представе у главу, у душу.

Радте представу са Томијем Јанежичем. Први пут Јанежич ради у Новосадском позоришту, какви су твоји утисци?

Томи је велики учитељ и мислим да је за глумца јако важно срести се и радити са њим. Наћи се са тим методом и радити на начин на који он ради је драгоценост. Замишљам глуму односно учење овог заната које траје кроз цео радни век и у том процесу имам осећај да се све слаже, слој по слој, са што више редитеља се нађеш, имаш више слојева

Фото: З. Дејановић

у себи, твоје глумачко биће се усложњава. Богатство наше струке је што нема краја усвајања нових метода којима откривате, радите нешто што до сада нисте радили на сцени. Зато ми је важно и добро што сам у подели код Томија. Са Лолићем смо тек почели да радимо и имам добар осећај, мислим да је он веома занимљив редитељ. Његовог *Ошела* гледала сам давно, а јако сам добро запамтила ту представу. Радујем се што могу да искусим рад са њим. Некад ми буде жао, знаш, трећа или четврта представа у сезони у којој играш, у једном тренутку те стигне умор, некреативност, али увек ми је жао кад нисам у некој подели јер мислим да бих научила нешто ново.

Има ли нешто што прижељкујеш када је реч о улогама?

Немам жеља, то је одувек тако, свесна сам осим тога да нисам Јулија, ако причамо о поделама и мојим годинама (смех), али нисам ни бака.

Савет младом глумцу?

Да буде отворен, да се не затвара у неке методе, јако сам захвална мом професору Ласлу Шандору и свим асистентима са којима смо радили што су нас учили да будемо отворени, да гледамо позориште, не само да радимо. И да никад не мислимо да знамо све.

Наташа Гвозденовић

ЈУЧЕ НА ПОЗОРЈУ

Отворена 65. Изложба ликовних радова деце и омладине Србије „Сцена, маска, костим, лутка“

СВЕТ ЧУДА У ЧЕТИРИ РЕЧИ

Позорје је, заправо, почело најлепшим могућим догађајем, грајом и дечијим смехом, тремом и узбуђењем најмлађих поклоника театра – јуче отвореном 65. Изложбом ликовних радова деце и омладине Србије на тему „Сцена, маска, костим, лутка“. Горњи фоаје сцене „Јован Ђорђевић“ био је препун деце, мама, тата, бака, дека, тетке, комшија... Сви свечано обучени, весели и усхићени. Севали су блицеви, фотографисало се пред изложеним радовима, махало се другарима... Сарадња Стеријиног позорја и Центра за ликовно васпитање деце и омладине Војводине беспрекорно тече већ три деценије, а ове године се, по речима извршног директора Стеријиног позорја Горана Ибрајтера, посебно свечано обележава јер Центар слави 70 година постојања.

– Често се позориште поистовећује само са глумцима, а поред глумаца у стварању позоришног дела учествују и многи други актери. Важан сегмент свега су и ликовни елементи, дакле, управо оно чиме се ви бавите – сцена, маска, костим, лутка. Овим речима поздравио је ауторе радова и посетиоце изложбе Горан Ибрајтер.

– Већина вас зна да је позориште настало у Старој Грчкој пре 2500 година. Нужни елементи представе били су маска

Фото: Б. Лучић

и котурна, обућа која је глумце издизала од тла, давала им готово божанску важност и показивало значај велике илузије. Део те илузије су и ликовни елементи, данас представљени у вашим радовима на овој изложби. Надам се да ће ова поставка бити подстицај да се једног дана професионално бавите сценом, маском, костимом и лутком.

Плесни програм најмлађих плесачица City dance студија (под вођством Миме Витасовић) Емилије Мишић и Зое Корлак, које су нам магичном кореографијом и зналачким плесом вешто дочарале ликовне мађионичара и Мери Попинс, пружио је посебну радост публици.

Најуспешнијим ауторима уручене су награде, а том приликом је директорица Центра за ликовно васпитање деце и омладине Војводине, Љубица Танкосић, подсетила на значајан јубилеј Центра:

– Само четири речи СЦЕНА, МАСКА, КОСТИМ И ЛУТКА за све ове године показале су неисрпан извор игре и стваралаштва и успеле да пробуде машту хиљадама малишана, те да створе исто толико изузетних ликовних остварења. Радови пристигли на овогодишњи конкурс нас подсећају колико је бескрајна дечија машта и уведе нас у свет боје, игре и лутака, у свет где су чуда могућа.

Бранислава Опрановић

Награде

Награде за сцену

1. награда – **Ана Пргоњић**, 5. разред, менторка Биљана Баџић, ОШ „Бранко Радичевић“, Нови Сад
2. награда – **Леон Лишћевић**, 4. разред, менторка Габриела Фараго, ОШ „10. октобар“, Суботица
3. награда – **Алберт Мате**, 4. разред, менторка Хедвиг Шош, ОШ „Петефи Шандор“, Суботица

Награда часописа „Машталица“

Исидора Перић, 6 година, васпитачица Босиљка Перић, ПУ „Радосно детињство“, вртић „Мрвица“, Нови Сад

Похвала – **Ива Здравковић**, 2. разред, менторка Ивана Савић, Уметничка школа Ниш

Награде за маску

1. награда – **Даница Чоп**, 5. разред, менторка Кристиња Радин, ОШ „Прва војвођанска бригада“, Нови Сад

2. награда – **Лаура Фириц**, 2. разред, менторка Ева Малагурски, ОШ „10. октобар“, Суботица

3. награда – **Тадидја Тошић**, 2. разред, менторка Славица Ђирић, ОШ „Љупче Шпанац“, Бела Паланка

Похвале – **Хана Костић**, 5. разред, менторка Кристиња Радин, ОШ „Прва војвођанска бригада“, Нови Сад; **Елена Влаовић**, 2. разред, менторка Ивана Савић, ОШ „Бранко Радичевић“, Нови Сад

Награде за костим

1. награда – **Лана Гајић**, 7. разред, менторка Кристиња Радин, ОШ „Прва војвођанска бригада“, Нови Сад

2. награда – **Миња Давидовић**, 2. разред, менторка Славица Ђирић, ОШ „Љупче Шпанац“, Бела Паланка

3. награда – **Маша Врачар**, 6. разред, ментор Георг Реџек, ОШ „Прва војвођанска бригада“, Нови Сад

Похвале – **Леона Скендер**, 1. разред, менторка Вера Стојишић Гашпаровски, ОШ „Јован Јовановић Змај“, Сремска Каменица; **Сара Мачковић**, 2. разред, менторка Емилија Грубанов Мартинек, ОШ „Јован Јовановић Змај“, Суботица

Награда за костим у категорији средњих школа

Николија Веселиовић, 4. разред, менторка Јелена Јеремић, Школа за дизајн текстила, Београд

Награда за лутку

1. награда – **Глорија Самарџија**, 5. разред, менторка Татјана Шашић, ОШ „Бранко Радичевић“, Чента

2. награда – **Марк Беркеш**, 7. разред, менторка Магдолина Шандор, ОШ „Петефи Шандор“, Бечеј

3. награда – **Дуња Јеловац**, 7. разред, менторка Катарина Максид, ОШ „Светозар Марковић Тоза“, Нови Сад

Похвале – **Софија Инђић**, 7. разред, ментор Златко Хриц, ОШ „Милан Хаџић“, Војка; **Никола Коњикушић**, 4. разред, менторка Марица Ушумовић Сич, ОШ „Соња Маринковић“, Суботица

Фото: Б. Лучић

Категорија ликовних радионица

Награда за маску

Јулија Цветковић, 7 година, менторка Јелена Петровић, Арт лабораторија, Београд

Сенка Влајић, 9 година, менторке Доминика и Даниела Морариу, Школица атеље „Морариу“, Вршац

Похвала – **Дуња Кнежевић**, 9 година, менторке Доминика и Даниела Морариу, Школица атеље „Морариу“, Вршац

Награда за костим

Адел Енги, 9 година, менторка Естер Салаи, КУД „Лифка Шандор“, Суботица

Награда ликовним педагозима за колекцију радова

Татјана Шашић, ОШ „Бранко Радичевић“, Чента

Јелена Петровић, Арт лабораторија, Београд

Кристиња Радин, ОШ „Прва војвођанска бригада“, Нови Сад

Георг Реџек, ОШ „Прва војвођанска бригада“, Нови Сад

Жири за избор и награђивање радова:

Др ум. **ДРАГАНА ПИЛИПОВИЋ**, архитекта и сценски дизајнер, асистент на Факултету техничких наука, Нови Сад; Мр **ДРАГАН КАРЛАВАРИС**, Нови Сад; **РАТКА ЂИДЕР**, ликовни педагог, Сремски Карловци; **ВИКТОРИА ЧИКОШ**, дипломирани дизајнер, професор ликовне културе, Нови Сад; **ЉУБИЦА ТАНКОСИЋ**, директор Центра за ликовно васпитање, Нови Сад

Фото: Б. Лучић

Изложба Угљеше Цолића „Тренутак – позоришни кроки“

ОВЕКОВЕЧЕНА ПРОЛАЗНОСТ

– Изложбе радова насталих претходних вечери, постављане током округлих столова о представама, изазвале су велику пажњу и као документ и као атрактивна новина, али пре свега због огромне количине експресије коју је сликар Цолић унео у своје радове. Изложба пред нама пресек је свега што је настало на претходном 68. Стеријиног позорју. Нека то буде наш заједнички прилог овековечењу пролазног – рекао је синоћ, пред дизање завесе 69. Стеријиног позорја, извршни директор Горан Ибрајтер отварајући изложбу академског сликара Угљеше Цолића „Тренутак – позоришни кроки“ у доњем фоајеу сцене „Пера Добриновић“.

Фото: Б. Лучић

„Сви знамо“, подсетио је Ибрајтер за „Есхила, Аристофана, Шекспира, Молијера, али не знамо како су њихове представе изгледале на сцени. За разлику од већине других уметности, позориште пати од болести која се зове ефемерност. Позоришни чин је ствар тренутка, одвија се овде и сада у сагласју извођача и гледалаца. Спуштањем завесе или гашењем светла завршава се чаролија. Она остаје искључиво у сећању актера. А, сећања бледе. Сигуран сам да је од самих почетака театра присутно питање како ову уметност сачувати од пролазности и заборава. Филмска трака или телевизија имају важну документарну вредност, али нас ускраћују за ону магичну димензију сусрета глумца и гледалаца. То су, између осталих, чинили Едгар Дега и Анри Тулуз Лотрек. Зато је Позорје на прошлогодишњем фестивалу установило нови програм – на свакој представи Угљеша Цолић радио је крокије, бележећи покрете, гестове, емоције...“

Угљеша Цолић изразио је велико задовољство што је део Стеријиних игара, рекавши да је и овај програм доказ да „континуитет оверава идентитет, подсетивши да је на 9. Стеријиног позорју изложбу имао наш чувени вајар Јован Солдатовић, а то се збило пре 60 година! „Част ми је да могу да бележим и овековечим тренутке из представа и игру глумца и других театарских посленика, и да на неки начин наставим дугогодишњу традицију учешћа вајарских и ликовних уметника на Фестивалу“.

Цолић је, потом, позвао публику да заједно прођу кроз изложбу и поразговарају.

Бранислава Опрановић

ФИЛМСКИ КРУГОВИ

СВЕ НАС МОРИ НАСЛЕЂЕ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ КРВАВОГ ПИРА

Стеријино позорје и новинар и респектабилни филмски стваралац, селектор овогодишњих Филмских кругова Александар Рељић, умеју и имају баш „добар нос“! Окупили се најбољи и десило се најбоље: 26. маја, на дан отварања 69. Стеријиног позорја у Новом Саду, у Београду, на Међународном фестивалу документарног филма Бел-докс, биће премијерно приказан Рељићев филм „Новосадско сећање“ (филм о Новосадској расији који негује културу сећања и узбуљива политички актуелни тренутак). Истовремено, филм „El Shatt – нацрт за утопију“ (28.000 ЈУ избеглица бежи из Европе у Африку) који отвара Филмске кругове на Стеријиног позорју, у Хрватској је, тик уочи Стеријиних игара, освојио награду „Владимир Назор“ која се додељује за најбоља умјетничка остварења.

Од стварања до распада

Током Филмских кругова имаћемо прилику да у новосадском биоскопу „Арена“ погледамо ревију документарних филмова који приказују период од почетка стварања социјалистичке Југославије, преко борбе за њену независност, значаја у свету као лидера Покрета несврстаних и земаља трећег света, безбрижност тога времена, затим система социјалистичког самоуправљања и на крају крвавог распада, суочавања са прошлосту, па све до жала за домовином, завичајем из којег су многи били присиљени да побегну.

Пред публиком ће бити филмови: „Ел Схатт – нацрт за утопију“, аутора Ивана Рамљака, „Једна жена, један век“, Желимира Жилника, Мила Турајлић „Филмске гериле - Сцене из Фонда Лабудовић“ (премијера), „Творнице радницама“ хрватског редитеља Срђана Ковачевића, „Помрачење“ Новосађанке Наташе Урбан и филм „Корени“ који на велико платно доноси Теа Лукач.

Поред овога, премијерно ће бити приказан и перформанс Миле Турајлић, у којем ће нас суочити са архивским материјалима о заборављеним политичким наративима залагања за слободу, равноправности народа у свету, антиколонијализму...

Фото: З. Дејановић

Читајући претходне редове, недвојбено је да су Стеријино позорје и Александар Рељић добро осетили и знали зашто је значајно баш у садашњем тренутку устолити Филмске кругове на Стеријиним позорју, те на Фестивалу приказати селекцију документарних филмова аутора с простора некадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, који се баве ЈУ наслеђем и пропитивањем ЈУ идентитета.

– Документарни филм заједнички дише на пост-ЈУ простору. Ми се и даље бавимо, у 70 одсто документарних филмова, у политичком, економском, културолошком смислу, последицама распада СФРЈ, оптерећени смо тим распадом, мори нас то наслеђе крвавог пира! У том смислу се и млађе генерације враћају овој теми, оне истражују ЈУ идентитет. Због тога је било нужно приказати ту нашу заједничку сцену, а ствар назвати правим именом – документарни филмови са ЈУ идентитетом. Када погледамо наш заједнички, данашњи актуелни тренутак и ако смо искрени према себи и садашњости, видећемо да се од пре 30 година готово ништа није променило! Недостаје нам истине и реалности, а ми и даје „товаримо“ исту лошу причу – подстицање и „неговање“ мржње, негирање ратних злочина, некажњавање и величање злочинаца – каже селектор Филмских кругова новинар, режисер и признати филмски стваралац у сфери документарних филмова, вишеструко награђивани Александар Рељић.

Филмски кругови на 69. Стеријиним позорју, са својим дугометражним документарним филмовима у ревијалној селекцији, на најбољи начин ће приказати тенденције у документарном филму који се бави темама из некадашње СФРЈ, са освртом на актуелни друштвено-политички, економски и културни контекст пост-југословенског простора. Ова ревијална селекција показује и колико се данас аутори у региону интересују и баве темама проблематике југословенског наслеђа, које у *main stream* круговима бивших република нису популарне, а често су и непожељне.

– Нисам југоносталгичар, ја сам југофутуриста, који заједно са колегама са простора СФРЈ Југославије, пропитује тај ЈУ идентитет, јер зна да су мржња и нетрпељивост, које и данас најжалост живимо, последица процеса распада те наше Југославије. Многе моје колеге су млади људи који

се нису родили у тој земљи, али на својој кожи и у свом окружењу данас осећају последице онога што је било јуче. Ја не могу да анализирам како то млади аутори из света документарног филма тачно виде, али знам, видим и осећам да виде, да пропитују. Документарни филм се толико развио у последње две деценије, да осваја свет на свим престижним светским фестивалима због чињенице да је средство које прецизно чита наше послератне и транзицијске трауме, као и феномене историјског ревизионизма, према нечему што је био наш југословенски идентитет. И зато сам, чим сам добио позив Стеријиног позорја, одмах имао у глави тај концепт селекције. Сцена ЈУ дугометражног документарног филма постоји и врло је приметна и препознатљива и то је непобитна чињеница. То сазнање, баш као и моја утопијска идеја о Југославији мени помаже да удишем ваздух на овим просторима. Можда нема места нади за ЈУ државом, али за богатим, садржајним и пристojним односима сасвим сигурно – да ! – уверен је Рељић.

Он подсећа да се аутори и у продукцијском смислу повезују са колегама у бившим југословенским републикама, тако да је у годинама уназад створена једна неформална сцена документарног филма која заједнички дише и живи на пост-југословенском простору и тако представља пример добре праксе – већина репрезентативнијих филмова који од нас одлазе у свет раде се у копродукцији – у хрватском филму се као мањински копродукцент појављује српски партнер и обрнуто, а појављује се и AL Jazeera Balkans из Сарајева, као и ФЦ Црне Горе.

У светлу тога да се не може заобићи чињеница да се домаће драме и данас пишу на српскохрватском језику, у сусрет јубилеју – 70. Стеријиним позорју – крећу и стеријански Филмски кругови, да би својим скромним доприносом инспирисали домаће ауторе и на тај начин помогли развој домаће драме. Стеријино позорје, као највећи фестивал домаће драме, право је место, стога, за ревију документарних филмова који се баве пост-југословенским идентитетским темама које сигурно могу бити добра инспирација драмским писцима за неке нове домаће текстове. – поручује Рељић.

Бранислава Опрановић

Биографија селектора

Александар Рељић, рођен 1974. у Београду, аутор је бројних документарних филмова који су се бавили темама културе сећања, ратних злочина, заштите људских права, ксенофобије и сл. Посебно се бавио темама страдања у Другом светском рату као и ратовима на простору бивше Југославије. Води малу новосадску продукцију „Цоре Дох“, основану 2019. са којом је до сада успео да сними три награђивана дугометражна документарна филма – „Процес Санџак“, „До даске“ и „Мамула Алл Инцлусиве“, у копродукцији са партнерима у земљи и региону. Његов филм „Унук (Енкел)“, који се бави темом Холокауста, баналности зла, али и праштања, добио је велики број домаћих и страних признања и био номиниран за Најбољи европски документарни филм године 2018. на фестивалу Прих Еуропа у Берлину. Запослен је у Документарно-образовном програму Радио телевизије Војводине, а две године је био на месту одговорног уредника редакције. У свет филма дошао је након дугогодишње плодне каријере у новинарству.

Округли сто: БИЛО ЈЕДНОМ У НОВОМ САДУ

ШЉОКИЦЕ И ДРУШТВЕНА КРИТИКА

Округлом столу о представи *Било једном у Новом Саду* редитеља Андраша Урбана (Новосадско позориште) присуствовали су редитељ **Андраш Урбан**, сарадник редитеља **Роберт Ленард**, глумци **Силвиа Крижан**, **Агота Ференц**, **Бенце Салаи**, **Роберт Ожвар**. Округли сто критике водили су **Александра Гловацки** и **Игор Бурић**.

Александра Гловацки започела је разговор тумачењем и питањем редитељу о поднаслову представе – „Мањинска екстраваганца са пуно музике, плеса, духова и Индијанца“. „Екстраваганца одређује форму, али занима ме значење речи *мањинска* у контексту представе. Новосадско позориште не познаје националност, те ја ово доживљавам као благу аутоиронију. Зашто Вам је била потребна ова одредница?“, питала је Гловацка. **Андраш Урбан** објашњава: „Поднаслов и нарочито *мањинска екстраваганца* дају одређени приступ тумачењу представе и за мене су духовита жанровска одредница. Новосадско позориште није затворено двориште и ми не разликујемо људе по националности, али чињеница је да је оно мањинско позориште. Делује на мађарском језику у држави где је већински језик српски. Представа усмерава пажњу на проблеме мањине, однос већине и мањине и то не мора нужно бити национални проблем. Ми причамо и о уметничким питањима. У нашем позоришту влада класично позориште.

Све остало, што има другачији приступ, маргинализује се. Значи и ту је однос мањине и већине.“ Гловацка се надозвала питањем о избору музике у представи и да ли су сонгови били преглед 50 година рада Новосадског позоришта будући да је представа рађена за јубилеј. „Користили смо годишњицу само као рефлектујући оквир. Нисмо желели да направимо преглед педесет година. Наравно, већина песама појавила се у представама нашег позоришта. Мој сарадник Роберт Ленард, драматург Тамаш Олах и ја заједно смо бирали песме које се односе на садржај којим се бавимо“, рекао је Урбан.

Игор Бурић се осврнуо на редитељев ранији опус и како је одабрао да након алтернативних представа режира мјузикл и спектакл *Било једном у Новом Саду*.

Урбан је започео одговор шаљиво: „Ово је довољно екстремно за мој укус“ и указао да је добио жељу да ради представу која доноси радост публици и која комуницира са ширим аудиторijумом. Нагласио је да има исти однос према свакој врсти театра и подсетио да је недавно режирао и представу *Поеџика ћушања* која није комерцијална. „Наравно, свестан сам да ће познати хитови бити прихваћенији од других звукова“, нашалио се.

Гласање публике за најбољу представу БИЛО ЈЕДНОМ У НОВОМ САДУ 4, 42

Александра Гловацки честитала је глумцима на енергији и сјајној изведби. Упитала је глумице о њиховом уделу у стварању текста. **Силвиа Крижан** говори о процесу настанка представе: „То је начин рада са Андрашем – радимо импровизације и пуно разговарамо. Било је то као глумачки тренинг. Од тога скоро ништа није ушло у представу. Врло мало у текст. То је заиста Андрашев ауторски пројекат, а ми смо се добро снашли у томе. Ова представа је уопштено стање у позоришту.“ **Агота Ференц** додала је да је рад на представи био умирујућ у смислу да су били сигурни да ће редитељ све оно што су глумци делили у разговорима, уклопити у своју идеју. „Ми глумци стварно уживамо да играмо ову представу. Ја се добро осећам на сцени и цео ансамбл осећа се добро и то се препознаје“, закључила је глумица Ференц.

Игор Бурић се вратио на тему сонгова и њихов избор. **Роберт Ленард** испричао је како је процес рада текао симултано. „Имали смо листу сонгова, али нисмо у почетку имали редослед. Композитор Арпад Серда, кореограф

Фото: Б. Лучић

Фото: Б. Лучић

Кристијан Герђе и сарадник Золтан Пушкаш седели су са нама, разговарали и одабрали смо песме." **Андраш Урбан** је додао: „Понекад је сама сцена рађала избор сонга. У процесу смо тражили најбоље решење. Био је узбудљив процес до самог краја.“

Игор Бурић је упитао да ли је постојала тема која није ушла у представу. „Ово је мој први пројекат као директора у Новосадском позоришту, желео сам да радим са целим ансамблом. Теме су оне које нас провоцирају и интригирају. Нисам имао листу тема спремљену унапред. Концепт није нешто што треба опслужити, концепт је само инспирација“, одговорио је **Андраш Урбан**. **Александру Гловацки** је занимало како се редитељ определио да представа која обележава јубилеј буде весела и да ли је имао неке друге идеје за годишњицу. За редитеља је било важно да се покаже радост игре. **Бурић** се надовезао размишљањем о сјају ове представе. То су за њега глумци, уметничка вештина и субверзивност. Упитао је редитеља о публици ове представе. Урбан је објаснио да постоји слој који само ужива у лепим сонговима и плесу, али да представа нема публику која ово доживљава као лаки комад.

Александра Гловацки је усмерила разговор о самој сцени и прилагођавању изведбе сцени СНП-а. **Роберт Ожвар**, глумац и музичар, рекао је да је сцена више отежала глумцима него музичарима, али задовољан је како је већа сцена утицала на бољи звук. **Бурића** је занимало да ли музичари више воле музику или глуму. **Бенце Салаи** наглашава да то зависи од контекста. „Музика је универзална. Глума је мало више рада, а музика је веће уживање. Музика увек додирне душу, увек нађе мету.“

Игор Бурић је упитао шта за глумце значи савремено позориште и какав однос имају према њему. Питање је било комплексно, али **Бенце Салаи** одговорио је да су о томе причали на пробама. „Некад нам фали драма, линеарност, класичан театар, али и то зависи. Некада мрзим савремено позориште.“

Из публике се јавио **Миливоје Млађеновић** и похвалио редитеља и ансамбл. „Интерактивни део представе полази од пригодног. Ова представа је блистави доказ како се пригодно може претворити у естетски валидно. Било је тога кроз историју. Ово је једини ансамбл који то може да изведе на овај начин. Можда би могао још један у Србији. Полазећи од пригодног, Урбан је изврнуо пригодно и доспео до суб-

верзивности. Метатеатралност прија публици. Андраш није открио топлу воду, али је открио гејзир емоција – песма *Јуџословенка*. То је кључ за разумевање подналова“, казао је Млађеновић. **Лука Кецмановић** придружио се похвалама и честиткама из публике. „Направили сте рођендански поклон позоришту. Урадили сте оно чему смо склони – од значајних догађаја направимо контраефекат. Дотакли сте се тема које нас се тичу. Новосадско позориште значи пуно за нас који смо одрастали уз њега. Одабир жанра показао је да јако волите своје позориште. За наредних 50 година ово ће бити представа о којој ће се причати. Представа је надрасла годишњицу“, рекао је Кецмановић. **Игор Бурић** је закључио: „После смака света – остаће једна представа. Ово може бити та представа.“

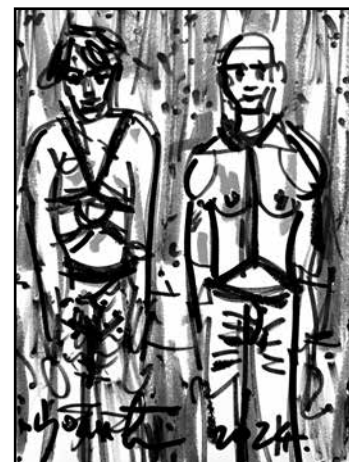
Андраш Урбан похвалио је глумце. Указао је да је требало савладати простор сцене. „Након сат и 35 минута представе, када је јасно да су се глумци истрошили, ја видим како се они не предају. Видим да однекуд нађу енергију. Тада сам знао да сам направио... (*покрећу одушевљења*). Ангажованост глумаца према сцени – то имају ови глумци. Не мислим само на физички ангажман.“ На крају је закључио: „Имао сам бојазан око песме *Јуџословенка*. Зна се чија је то земља била. Али први пут сам јуче помислио да је била и наша, мађинска.“

Дивна Стојанов

СТУДЕНТ КРИТИЧАР

НИЈЕ БИЛО, САД ЈЕ. ПОЗОРИШТЕ ДО УСИЈАЊА.

Андраш Урбан – Брехт нашег простора и времена, написао је и режирао представу *Било једном у Новом Сагу*, са певањем и „пуцањем“ голим истинама, препуну беса и плеса, раскошног лица и отрежњавајућег наличја. Бескомпромисну према себи јер ништа не прећуткује. Беспштедну према глумцима јер их ангажује жестоко и емотивно до граница издржљивости. Безрезерван у очекивању максимума од публике, да мисли и не пристаје на обмане, подвале, непочинства. Захтева, налаже, нада се да ћемо скупа глумци и гледаоци, уметност и живот, кроз размишљање, на један

Кроки сликара Уљеше Џолића из представе „Било једном у Новом Сагу“

трајан начин, у некој (скоријој) будућности доћи до смисла и прихватљивеazine достојанствености за све.

Поново ради циркус, позориште, кабаре, мјузикл који оштро провоцира постдрамске духове овога времена. Представом *Било једном у Новом Саду* отворило се небо над градом и указао се Бродвеј над Новим Садам, заносан и раскошан, но ипак по својој есенцији суров и експлицитан.

У ритму свеопштих крајности, у сликама глумачких реалности и у сценским покретима по мотивима некадашњих форми креиран је ауторски пројекат који представља омаж Новосадском позоришту/Újvidéki Színház поводом педесетогодишњице рада. „Разговор на нивоу колективне свести“, у почетку демонстриран кроз унутрашњи монолог (који се чује из off-a), прелази у јединство супротности, затим у раскошан музички програм који руши границе и превазилази четврти зид. У свиленим хаљинама и свечаним оделима ту су глумци који су у младости побегли у путујуће позориште и сада насмејаних лица причају о тешким временима услед кризе уметничких вредности. То су они који готово свакодневно своје улоге пресвлаче као вук длаку или змија кошуљу, они који се свако вече изнова рађају и умиру. За разлику од публике, они не дозвољавају да их позоришни мрак прогута. Покрећу се и пуштају своје гласове.

Кроз бројне алузије на филмска оставрења (већ наслов комада то сугерише), кроз слику Дивљег Запада, представа приказује борбу за опстанак угроженог позоришта пред новим надоласећим струјањима. Уочавамо „класе панонско“ насупрот америчким пампасима. Вестерн халуцинације и идеје југословенског „Холивуда“ што уз бројне варијације стварају мултикултуралну спектакуларну фешту. Мађарска традиција жустро продира у сонгове отпора мјузикла „Коса“. Кокетне мелодије „Мулен ружа“ укрштају се са тоновима „Рокерске хорор филмске представе“. Одјекује „Кнегиња чардаша“ алтернативног извођења... Заиста, Урбанов бескрајан низ референци и повезница убојито погађа право у срж. Он елегантно прозива и интелигентно провоцира под окриљем своје естетике „кича и фолклора“, али и казује најдубље истине и показује највише уметничке домете.

Ефекат алијенације као и свако друго средство огољавања које редитељ користи у представи како би „убио“ магију позоришта, под његовом режијом постаје нова и још чудеснија магија, потпуно нова осећајност, нова сценска поетика. Отворено „експериментисање истрајношћу публике“ доказује да нико није поштеђен пред концептима позоришне креације, што је карактеристично за Андраша Урбана, који сваком представом превазилази очекивања и изненађује својим решењима.

Најгромкији и најдаровитији глас политичог (у сваком случају ангажованог) позоришта наше стварности припада Андрашу Урбану, што и представа „Било једном у Новом Саду“ потврђује. Било једном у Новом Саду. И биће.

Емилија Квочка

Студенткиња Филозофског факултета

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

17. МЕЂУНАРОДНИ СИМПОЗИЈУМ ПОЗОРИШНИХ КРИТИЧАРА И ТЕАТРОЛОГА

Тема: Позориште и политичка коректност

Организатори: Стеријино позорје и Међународно удружење позоришних критичара (International Association of Theatre Critics, IATC)

Председавајући:

проф. др Марина Миливојевић Мађарев, Академија уметности Нови Сад, председница управног одбора Удружења позоришних критичара и театролога Србије

проф. др Дарко Лукић, независни истраживач (Немачка)

Политичка коректност је захтев наших дана и императив садашњег времена. Она је довела до многобројних побољшања у друштвеном животу која се могу, у најширем смислу, дефинисати као већа права и видљивост Других: жена, деце, ЛГБТ+ заједнице, различитих мањинских заједница, особа са инвалидитетом...

С друге стране, онај који је био (и даље је) „Примаран“ има утисак да процват „Других“ подржан политичком коректношћу изазива губитак тла под ногама. Ситуација у свету далеко је од савршене. У земљама где су права Других угрожена, залагање за политичку коректност представља средство борбе. Истовремено, како се позитиван вирус политичке коректности шири светом настаје и засићење овог термина. То доводи до празне форме и празних речи које постају само још један „екран“ иза ког се поново крију суштинске неправде.

Утицај политичке коректности на позориште доноси низ питања:

Да ли политичка коректност доноси више слободе или ограничења позоришној уметности? Како ово питање зависи од различитих културних контекста?

Када фондације и владе упућују пројектне захтеве уметницима да креирају перформансе

засноване на политички коректним темама, да ли подржавају уметност постављања ограничења?

Шта су политички некоректне теме и уметничке акције и које су њихове вредности ако уопште постоје?

Како је политичка коректност утицала на позоришно истраживање кључних друштвених проблема нашег времена: еколошке и мигрантске кризе, нетрпељивост према мањинама, популизам итд?

Да ли политичка коректност ограничава комедију и посебно сатиру?

Како политичка коректност утиче на нове сценске интерпретације класичних драма написаних у потпуно другачијем културном, друштвеном и политичком контексту?

Надамо се да ће овај симпозијум понудити одговоре на неке од ових питања.

Симпозијум се отвара 27. маја уводним обраћањима **др Мирослава Радоњића**, директора Стеријиног позорја, **др Марине Миљивојевић Мађарев**, у име организационог одбора Симпозијума и Удружења позоришних критичара и театролога Србије, те **др Ивана Меденице** са пленарним излагањем.

Излагања учесника тицаће се појма политичке коректности и њеног присуства и изостанка како у конкретним представама савремених српских, балканских, европских и светских писаца, тако и у ширем контексту који је и даље у снажној вези са одређеним примерима савремене позоришне праксе.

Учесници

27. мај 2024.

Миша Твичин (Велика Британија), **Армандо Ротонди** (Шпанија), **Ана Девих** (Белгија) (9:45–11:00); **Адам Алстон** (Велика Британија), **Андреј Чањи** (Србија), **Динеш Јадав** (САД) (11:15–12:30); **Агата Јунику**, **Ивана Слуњски** (Хрватска), **Трина Нилена Банерџи** (Индија) (14:30–15:45); **Светислав Јованов** (Србија), **Маја Мрђеновић** (Црна Гора), **Дубравка Црнојевић Царић** (Хрватска), **Христина Цветаноска Станковска** (Северна Македонија) (16:00–17:15).

28. мај

Марина Миљивојевић Мађарев (Србија), **Авра Сидирополус** (Кипар), **Манабу Нода** (Јапан) (9:00–10:15), **Наташа Говедих** (Хрватска), **Данијел Молнар** (Немачка), **Марија Милојковић** (Србија) (10:30–11:45); **Борисав Матић** (Србија), **Кристина Љевак Бајрамовић** (Босна и Херцеговина), **Павит Махасаринанд** (Тајланд) (15:00–16:45); **Матија Бошњак** (Босна и Херцеговина), **Ненад Јелесијевић** (Словенија), **Иванка Апостолова Баскар** (Северна Македонија) (17:00–18:30).

МУЗИКА ЗА СЦЕНУ

Митар Суботић Суба (Нови Сад, 1961 – Сао Пауло, 1999)

На Академији уметности у Новом Саду апсолвирао је на одсеку за композицију и оркестрацију; у Електронском студију Радио Београда и на IRCAM институту у Паризу специјализовао се за електронско-акустичку музику; изучавао је џез и истраживао етно музику Балкана и Источне Европе, афро-бразилске ритмове и музику староседелаца Бразила. Сматра се пиониром електронске музике. Композовао је позоришну и филмску музику сарађујући са најзначајнијим редитељима као што су Харис Пашовић, Нада Кокотовић, Суки Џон, Иштван Лалић, Тибор Вајда, Богдан Рушкуч, Јан Макан. Као продуцент обележио је неке од најважнијих токова регионалне и музичке сцене Бразила.

Позоришна музика Митра Суботића Субе / Rex Iluſivii

У периоду од 1985. до 1991. Митар Суботић Суба је компоновао музику за 13 позоришних представа извођених на сценама Српског народног позоришта Нови Сад, Позоришта младих, Новосадског позоришта, Народног позоришта Суботица, Синагоге у Суботици, на БИТЕФ-у, Фестивалу МЕСС у Сарајеву, Фестивалу кореодраме „Emergency Exit“, Суботица + Llinkt i TNT, Загреб. Сарађивао је са тада најзначајнијим продукцијама као што су Театар Промена и КПГТ.

Награде:

1985 – награда за експеримент на фестивалу Малих експерименталних сцена у Сарајеву

1987 – награда Међународног фонда за унапређење културе УНЕСКО

1994 – награда критике АРСА (Асоцијација критичара уметности Сао Паула) за најбољу позоришну музику године У Сао Паулу 2000. године оснива се Институт „Суба“, а 2021. у Новом Саду Фондација „Митар Суботић Суба“.

Фото: Ф. Марковић

Музика за сцену

(...) Субин отклон од чисте, апсолутне музике коју је стварао, заправо је синтеза афинитета у којима, осим музичке супериорности, доминирају блискост драматургији, књижевности, стилизованом сценском покрету и облицима људског тела у времену, које код Субе није увек само линеарно, већ и паралелно, и ротирајуће, и циклично.... Када је у питању кореодрама, његова музика је предлог на основу кога кореограф/редитељ гради глобални сиже представе. Зато не изненађују габарити импозантног Субиног музичко сценског опуса; штавише, у театру, том вечитом колективном ауторском чину, он је досегао неке од врхунаца сопственог ауторског израза.

Бошко Бута

СУТРА НА ПОЗОРЈУ
УТОРАК, 28. МАЈ

09.00 – 17.15 часова / Културни центар Новог Сада (Велика сала)

17. Међународни симпозијум позоришних критичара и театролога
Тема: Позориште и политичка коректност

11.00 часова / Такмичарска селекција
Округли сто: Мали ратови и кабине Заре

12.00 часова (после Округлог стола критике) / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

Дани књиге

Промоција позоришних издања

Нада Јефтенић „Вођство у алтернативним позоришним организацијама у Србији“
(Стеријино позорје, 2023)

Учествују Милан Мађарев и Нада Јефтенић

„Агон“, часопис за позориште и визуелне комуникације

Учествују: Лука Кеџман, Ненад Новаковић и Наташа Глишић

„Комедија“, часопис позоришног фестивала „Дани комедије“ (Јагодина)
Учествује Зорица Стојиновић

„Лудус“, позоришне новине
Учествује Тања Њежић

17.00 часова / Централна галерија Шок ЗаДруге и Шок коридор, Змај Јовина пасаж бр. 22
Вишњик

Отварање изложбе костима и простора игре студената мастер студија Сценске архитектуре и дизајна

Организатори: Одсек за уметност и дизајн, Департман за архитектуру и урбанизам Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду и Шок ЗаДруга
Изложба траје до 1. јуна

17.00 часова / Биоскоп „Арена синеплекс“
Филмски кругови – селекција документарних филмова са простора бивше Југославије

Једна жена, један век
(аутор Желимир Жилник)

18.00 часова / Академија уметности Нови Сад
Позорје младих
Антон Павлович Чехов: Три сестре
Академија уметности Нови Сад
(Класа глуме на српском језику)

20.00 часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“
Међународна селекција „Крутови“
МОЈИ ТУЖНИ МОНСТРУМИ
Текст: Мате Матишић
Режија: Вито Тауфер
Градско драмско казалиште Гавела, Загреб (Хрватска)

ЗВАНИЧНО ПИВО
69. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

1664 BLANC

ЗА ДИГИТАЛНИ ПРИСТУП
БИЛТЕНУ КОРИСТИТЕ

